

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 11Svp/1/2024
Identifikačné číslo spisu: 9624200024
Dátum vydania rozhodnutia: 16. februára 2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hatalová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:9624200024.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: T.. G. Š., narodený XX. H. XXXX, bytom v B. - S., I. č. XXX/X, právne zast.: JUDr. Jánom Foltánom, advokátom so sídlom v Galante, SNP č. 708, proti žalovanému: Predseda Národnej rady Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Námestie Alexandra Dubčeka č. 1, v konaní o prijatí návrhu na kandidáta na funkciu prezidenta Slovenskej republiky vo voľbách prezidenta Slovenskej republiky, ktoré sa uskutočnia v prvom kole dňa 23. marca 2024, t a k t o

r o z h o d o l:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky p r i j í m a návrh žalobcu T.. G. Š., narodeného XX. H. XXXX, bytom v B. - S., I. č. XXX/X, na kandidáta na prezidenta Slovenskej republiky.

Žalobca m á n á r o k na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

I.

1. Dňa 12. februára 2024 bola Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) doručená žaloba, ktorou sa žalobca domáhal vydania rozhodnutia o prijatí návrhu na kandidáta na prezidenta Slovenskej republiky vo voľbe, ktorá sa bude konať 23. marca 2024. Rozhodnutie žalovaného z 09. februára 2024, Číslo: PREDS-42/2024, ktorým žalovaný odmietol návrh žalobcu na funkciu prezidenta Slovenskej republiky, podaný občanmi Slovenskej republiky na základe petície z dôvodu, že petíciu v rozpore s článkom 101 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky podpísalo menej ako 15.000 občanov Slovenskej republiky, považoval za nulitný právny akt, pretože predmetné rozhodnutie bolo podpísané podpredsedom Národnej rady Slovenskej republiky Ing. Petrom Žigom, PhD. S odkazom na § 103 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z.z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 180/2014 Z.z.“) uviedol, že preskúmanie návrhu na kandidáta ako aj rozhodnutie o tomto návrhu prislúcha výlučne predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky a táto právomoc nemôže byť prenesená. Výlučnú právomoc predsedu Národnej rady Slovenskej republiky podpisovať predmetné rozhodnutia podporil tiež s odkazom na článok 89 písm. f/ Ústavy Slovenskej republiky. Žalobca ďalej aj s poukazom na § 44 zákona č. 350/1996 Zb. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 350/1996 Zb.“) namietal, že v prípade, ak by mal príslušné rozhodnutie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky právomoc podpisovať podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky, z predmetného rozhodnutia nebolo zrejmé, či podpredseda pri podpise rozhodnutia zastúpil predsedu Národnej rady Slovenskej republiky v určenom poradí, alebo na základe poverenia, ktoré však nebolo žalobcovi spolu s týmto rozhodnutím doručené.

2. Žalobca v ďalšej časti podanej žaloby uviedol, že v podateľni Národnej rady Slovenskej republiky odovzdal petíciu, ktorú podpísalo 15.300 občanov Slovenskej republiky. Z rozhodnutia predsedu Národnej rady Slovenskej republiky vyplývalo, že návrh nespĺňal ustanovenú podmienku podania návrhu, aby petíciu podpísalo najmenej 15.000 občanov Slovenskej republiky podľa článku 101 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, avšak z príslušného rozhodnutia nie je zrejmé, z akého dôvodu bol návrh na voľbu kandidáta na funkciu prezidenta Slovenskej republiky odmietnutý, a teda, či bolo podaných menej ako 15.000 hlasov, alebo petičné hárky neobsahovali zákonom č. 180/2014 Z.z. predpísané náležitosti.

3. Navrhol, aby najvyšší správny súd uznesením prijal návrh žalobcu na kandidáta na prezidenta Slovenskej republiky. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov konania.

II.

4. Žalovaný sa k podanej žalobe vyjadril podaním zo 14. februára 2024 vyhodnotiac žalobcom uplatnené dôvody ako neopodstatnené. K žalobcom namietanej nulite právneho aktu - rozhodnutia z 09. februára 2024 o odmietnutí návrhu na kandidáta na funkciu prezidenta Slovenskej republiky s odkazom na článok 90 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uviedol, že predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zastupujú podpredsedovia a podľa § 44 písm. b/ zákona č. 350/1996 Z.z. podpredsedovia Národnej rady Slovenskej republiky zastupujú predsedu národnej rady v určenom poradí a v plnení jeho úloh, ktorými ich poverí. Ďalej uviedol, že Ústava Slovenskej republiky pri predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky netrvá na jeho osobnom výkone právomoci predsedu a vzhľadom na ich charakter umožňuje ich výkon aj prostredníctvom podpredsedov Národnej rady. V tejto súvislosti dodal, že predseda Národnej rady dňa 08. februára 2024 rozhodnutím poveril

podpredsedu Ing. Petra Žigu, PhD. vykonaním právomoci predsedu Národnej rady vo veci návrhu na voľbu kandidáta - žalobcu na funkciu prezidenta Slovenskej republiky. K povereniu podpredsedu pristúpil predseda aj z dôvodu možného vylúčenia konfliktu záujmov s ohľadom na jeho osobnú kandidatúru v prezidentských voľbách.

5. K námietke žalobcu, že tento odovzdal petíciu, ktorú podpísalo 15.300 občanov Slovenskej republiky žalovaný uviedol, že podkladom pre vydanie príslušného rozhodnutia bolo posúdenie realizované na to zriadenou komisiou. Podľa zistení tejto komisie, na doručených 785 petičných hárkoch bolo celkovo uvedených 15.209 záznamov občanov podporujúcich petíciu svojimi podpismi s tým, že z uvedeného počtu záznamov komisia z dôvodu nečitateľnosti mena, priezviska, alebo adresy trvalého pobytu alebo jej neúplnosti, nečitateľnosti dátumu narodenia alebo jeho neúplnosti, respektíve pre chýbajúci podpis občana neuznala 183 záznamov. K zvyšným záznamom v počte 15.026 komisia uviedla, že podpisy občanov uvedené najmenej na 57 hárkoch priložených k návrhu boli vyhodnotené ako nedôveryhodné, nakoľko vznikla dôvodná pochybnosť o relevantnosti podpisu týchto občanov evidovaných na týchto hárkoch. Komisia vyjadrila spoločné presvedčenie, že na predmetných hárkoch nejde o vlastnoručný podpis konkrétne uvedených občanov, teda petičné hárky nespĺňajú zákonnú podmienku, ktorou je vlastnoručný podpis občana oprávneného voliť do Národnej rady Slovenskej republiky podporujúceho petíciu. Celkovo bolo takto vyhodnotených 1.101 podpisov. Dodal, že komisia nechala predmetné petičné hárky posúdiť tiež odbornej komisii na konzultáciu prípadných nejasností pri posudzovaní návrhov, ktorá vo svojom stanovisku z 05. februára 2024 potvrdila odôvodnenosť podozrenia z nedôveryhodnosti podpisov voličov na predmetných 57 petičných hárkoch.

6. Navrhol, aby najvyšší správny súd žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

III.

7. Vyjadrenie žalovaného bolo doručené žalobcovi dňa 16. februára 2024 na vedomie.

IV.

8. Najvyšší správny súd ako súd vecne príslušný na konanie a rozhodovanie v konaní o prijatí návrhu na kandidáta na funkciu prezidenta Slovenskej republiky (§ 11 písm. c/ v spojení s § 283 a nsl. SSP a § 103 ods. 5 zákona č. 180/2014 Z.z.) prejednal vec bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru o dôvodnosti podanej žaloby.

9. Podľa článku 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

10. Podľa článku 2 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, štátna moc pochádza od občanov, ktorí ju vykonávajú prostredníctvom svojich volených zástupcov alebo priamo.

11. Podľa článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

12. Podľa článku 30 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky, občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

13. Podľa článku 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.

14. Podľa článku 72 Ústavy Slovenskej republiky, Národná rada Slovenskej republiky je jediným ústavodarným a zákonodarným orgánom Slovenskej republiky.

15. Podľa článku 89 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, predseda Národnej rady Slovenskej republiky

- a/ zvoláva a riadi schôdze Národnej rady Slovenskej republiky,
- b/ podpisuje ústavu, ústavné zákony a zákony,
- c/ prijíma sľub poslancov Národnej rady Slovenskej republiky,
- d/ vyhlasuje voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, voľbu prezidenta Slovenskej republiky a voľby do orgánov územnej samosprávy,
- e/ vyhlasuje ľudové hlasovanie o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky,
- f/ vykonáva ďalšie úlohy, ak tak ustanoví zákon.

16. Podľa článku 90 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zastupujú podpredsedovia. Tajným hlasovaním ich volí a odvoláva Národná rada Slovenskej republiky nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov. Podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky je zodpovedný Národnej rade Slovenskej republiky.

17. Podľa článku 91 Ústavy Slovenskej republiky, činnosť Národnej rady Slovenskej republiky riadi a organizuje predseda a podpredsedovia.

18. Podľa článku 101 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, kandidátov na prezidenta navrhuje najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 15 000 občanmi. Návrhy na voľbu sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr do 21 dní od vyhlásenia volieb.

19. Podľa článku 101 ods. 10 Ústavy Slovenskej republiky, podrobnosti o voľbách prezidenta ustanoví zákon.

20. Zákon č. 180/2014 Z.z. upravuje podmienky výkonu volebného práva a organizáciu volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do Európskeho parlamentu, volieb prezidenta Slovenskej republiky, ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a spôsob vykonania referenda vyhláseného podľa článku 93 až 99 Ústavy Slovenskej republiky.

21. Podľa 103 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z.z., návrh na kandidáta musí obsahovať

- a/ meno, priezvisko a titul kandidáta,
- b/ dátum narodenia,
- c/ zamestnanie kandidáta, ktoré vykonáva v čase podania návrhu; údaj o zamestnaní nesmie obsahovať žiadne vlastné mená alebo ich skratky,
- d/ adresu trvalého pobytu kandidáta,
- e/ vlastnoručne podpísané vyhlásenie kandidáta, že súhlasí so svojou kandidatúrou a že spĺňa podmienky na zvolenie za prezidenta.

22. Podľa 103 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z.z., petícia musí obsahovať aj meno, priezvisko a dátum narodenia voliča, adresu jeho trvalého pobytu, ktorou sa rozumie názov obce, názov ulice, ak sa obec člení na ulice, a číslo domu a podpis voliča.

23. Podľa 103 ods. 3 zákona č. 180/2014 Z.z., predseda Národnej rady Slovenskej republiky preskúmava do 14 dní od doručenia návrhu na kandidáta, či návrh obsahuje zákonom ustanovené údaje; pri petícii preskúmava, či spĺňa náležitosti podľa odseku 1 a 2 a či z každého petičného hárku je zrejmé, že ide o petíciu za určitého kandidáta. Ak návrh spĺňa ustanovené podmienky, predseda Národnej rady Slovenskej republiky návrh prijme, inak ho odmietne. Oznámenie o prijatí návrhu zverejní predseda Národnej rady Slovenskej republiky na webovom sídle Národnej rady Slovenskej republiky a následne ho doručí kandidátovi na prezidenta na adresu, ktorú uvedie, inak na adresu jeho trvalého pobytu. Oznámenie o odmietnutí návrhu predseda Národnej rady Slovenskej republiky doručí do 24 hodín od odmietnutia návrhu kandidátovi na prezidenta na adresu, ktorú uvedie, inak na adresu jeho trvalého pobytu, a súčasne ho zverejní na webovom sídle Národnej rady Slovenskej republiky; ak kandidát na prezidenta oznámenie neprevezme alebo sa na adrese, ktorú uviedol alebo na adrese

trvalého pobytu nezdržiava, za čas doručenia sa považuje čas, kedy bolo takéto oznámenie zverejnené na webovom sídle Národnej rady Slovenskej republiky.

24. Najvyšší správny súd na úvod poukazuje na skutočnosť, že účel konania vedeného podľa § 283 a nasl. SSP, systematicky zaradeného do Štvrtej časti - Osobitné konania, Tretej hlavy - Konanie vo volebných veciach, spočíva v poskytnutí súdnej ochrany fyzickej osobe, ktorej návrh na kandidáta na funkciu prezidenta Slovenskej republiky bol odmietnutý. Žaloba smeruje proti odmietnutiu návrhu na kandidáta na prezidenta Slovenskej republiky zo strany predsedu Národnej rady Slovenskej republiky uskutočnenému na základe § 103 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z.z. Toto konanie v rámci správneho súdnictva predstavuje mechanizmus súdnej ochrany zákonného rámca slobodnej súťaže politických síl v demokratickej spoločnosti v Slovenskej republike vo vzťahu k prezidentským voľbám, konkrétne ochrany práva navrhovať kandidátov na funkciu hlavy štátu (článok 101 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky). Prijatie návrhu na kandidáta na prezidenta Slovenskej republiky je podmienkou uvedenia tohto kandidáta na hlasovacom lístku, preto kandidát, ktorého kandidatúra nebola predsedom Národnej rady Slovenskej republiky (alebo v tomto konaní správnym súdom; § 291 ods. 1 SSP) prijatá, sa nemôže zúčastniť na voľbách (Baricová, J., Fečík, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2018, 1302 s.). Uvedené konanie má preto vo svojej podstate skrytý ústavno-právny koncept vychádzajúci z článku 30 ods. 1,4 a taktiež z článku 31 Ústavy Slovenskej republiky, keď primárne poskytuje ochranu pasívneho volebného práva (práva byť volený) a sekundárne tiež aktívneho volebného práva (práva voliť), čo možno badať v tom, že občania Slovenskej republiky na základe petície prejavili záujem, aby ich kandidát (ktorý je povinný doložiť vlastnoručne podpísané vyhlásenie, že súhlasí so svojou kandidatúrou a že spĺňa podmienky na zvolenie za prezidenta; § 103 ods. 1 písm. e/ zákona č. 180/2014 Z.z.) bude predsedom Národnej rady Slovenskej republiky prijatý, a teda bude sa uchádzať o funkciu prezidenta Slovenskej republiky v nadchádzajúcich voľbách, ktorých prvé kolo sa podľa rozhodnutia predsedu Národnej rady Slovenskej republiky z 08. januára 2024 o vyhlásení volieb prezidenta Slovenskej republiky publikovaného v Zbierke zákonov pod č. 1/2024 Z.z. uskutoční dňa 23. marca 2024. V tomto prípade teda rozhodnutie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky o odmietnutí návrhu kandidáta - žalobcu na funkciu prezidenta Slovenskej republiky podanom občanmi Slovenskej republiky na základe petície občanov môže predstavovať zásah do jeho základného práva zúčastňovať sa priamo na správe vecí verejných podľa článku 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám podľa § 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a následne môže predstavovať aj zásah do slobodnej súťaže politických síl v zmysle článku 31 Ústavy Slovenskej republiky, keď slobodná súťaž politických síl nachádzajúca výraz predovšetkým vo voľbách je základným predpokladom fungovania demokratického štátu (uznesenie Ústavného súdu zo 16. januára 2019, sp. zn. PL. ÚS 51/2018). Všeobecnosť princípu slobodnej súťaže politických síl sa tak prirodzene praktickým uplatňovaním zužuje a je smerovaná do volebného procesu i volebnej kampane. Vzájomná spojitosť článku 30 a článku 31 Ústavy Slovenskej republiky je neprehliadnuteľná aj v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky, keď vo väčšine prípadoch sa porušenie článku 31 Ústavy Slovenskej republiky namieta práve v spojení s článkom 30 Ústavy Slovenskej republiky (napríklad uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 04. januára 2001, sp. zn. PL. ÚS 22/00, z 03. februára 2005, sp. zn. PL. ÚS 35/03, z 13. decembra 2006, sp. zn. PL. ÚS 28/06 a zo 16. januára 2019, sp. zn. PL. ÚS 51/2018). Základné právo občanov zúčastňovať sa správy vecí verejných priamo podľa článku 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky predstavuje jedno zo základných politických práv občanov v demokratickej spoločnosti, pričom pod správou vecí verejných je potrebné rozumieť účasť občana na politickom živote štátu, správe štátu a na správe verejných záležitostí v obciach (pozri nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2000, sp. zn. II. ÚS 9/2000). Pojem „zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo“ nemožno uplatňovať restriktívne v zmysle práva občanov zúčastňovať sa len na uplatňovaní výkonnej moci v štáte či už účasťou na výkone štátnej správy alebo územnej samosprávy. V nadväznosti na článok 2 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa občanom zaručuje právo zúčastňovať sa priamo na uplatňovaní každej zložky verejnej moci (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 21. mája 1997, sp. zn. II. ÚS 31/97).

25. Najvyšší správny súd mal z obsahu súdneho spisu ako aj žalovaným doloženého administratívneho spisu preukázané, že predseda Národnej rady Slovenskej republiky rozhodnutím z 08. januára 2024 o vyhlásení volieb prezidenta Slovenskej republiky publikovaným v Zbierke zákonov pod č. 1/2024 Z.z. v súlade s § 89 ods. 2 písm. d/ Ústavy Slovenskej republiky a § 20, § 106 ods. 1 a § 115 ods. 1 zákona č. 180/2014 Z.z. vyhlásil voľby prezidenta Slovenskej republiky tak, že termín konania prvého kola volieb bol určený na deň 23. marca 2024 a termín konania prípadného druhého kola volieb bol určený na deň 06. apríla 2024.

26. Dňa 30. januára 2024 bol predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky na základe petície podľa článku 101 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky doručený návrh, podaný občanmi Slovenskej republiky, na voľbu kandidáta - žalobcu na funkciu prezidenta Slovenskej republiky vo voľbe, ktorá sa bude konať dňa 23. marca 2024.

27. Príslušná komisia zriadená rozhodnutím z 10. januára 2024 číslo 1/2024 uskutočnila preskúmanie súladu predložených petičných hárkov s príslušnými zákonnými ustanoveniami a skonštatovala, že žalobca nespĺnil všetky podmienky na kandidáta na voľbu prezidenta Slovenskej republiky, keď príslušný návrh nespĺňal podmienku, aby petíciu podpísalo najmenej 15.000 občanov Slovenskej republiky. Zároveň odporučila predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky neprijat' návrh na kandidáta - žalobcu - na funkciu prezidenta Slovenskej republiky.

28. Následne predseda Národnej rady Slovenskej republiky rozhodnutím z 09. februára 2024 a evidovaným pod číslom PREDS-42/2024 postupom podľa § 103 zákona č. 180/2014 Z.z. odmietol návrh kandidáta - žalobcu na funkciu prezidenta Slovenskej republiky.

29. Žalobca v podanej správnej žalobe v prvom rade namietal nulitu rozhodnutia predsedu Národnej rady Slovenskej republiky vychádzajúcu primárne z toho, že predmetné rozhodnutie je podpísané podpredsedom Národnej rady Slovenskej republiky Ing. Petrom Žigom, PhD., pričom právomoc podpisovať takéto rozhodnutie prináleží výlučne jej predsedovi a táto právomoc nemôže byť prenesená na podpredsedu.

30. Najvyšší správny súd uvádza, že Ústava Slovenskej republiky v piatej až ôsmej hlave (ako aj v druhom oddiele tretej hlavy vecne upravujúcej postavenie Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky) upravuje jednak spôsob kreovania (vytvárania) štátnych orgánov Slovenskej republiky, spôsob ustanovovania do funkcií jednotlivých ústavných činiteľov v nich pôsobiacich (teda spôsob, ktorým sa jednotliví ústavní činitelia Slovenskej republiky ujímajú svojich funkcií), ústavné kompetencie príslušných štátnych orgánov Slovenskej republiky, ústavné kompetencie ústavných činiteľov pôsobiacich v jednotlivých štátnych orgánoch Slovenskej republiky. Ústava Slovenskej republiky výlučne a výslovne upravuje spôsob ustanovovania jednotlivých ústavných činiteľov do funkcií (vymenovanie, voľba), avšak neurčuje vždy všetkým ústavným činiteľom automaticky aj ich ústavné právomoci. V niektorých prípadoch Ústava Slovenskej republiky upravuje len spôsob ustanovenia ústavných činiteľov do funkcií bez toho, aby súčasne vymedzovala aj rozsah ich ústavných právomocí. Tento spôsob ústavnej úpravy je typický pre predsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, predsedu a podpredsedu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sudcov všeobecných súdov a predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, predsedu a podpredsedu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a generálneho prokurátora Slovenskej republiky. V týchto prípadoch rozsah ich právomocí určuje všeobecne záväzný právny predpis - zákon (napríklad zákon č. 39/1993 Zb. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 314/2018 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 153/2001 Z.z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov).

31. Na druhej strane Ústava Slovenskej republiky jasne vymedzuje ústavné právomoci jednotlivých ústavných činiteľov len u poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a predsedu a podpredsedov Národnej rady Slovenskej republiky, prezidenta Slovenskej republiky, predsedu vlády a členov vlády

Slovenskej republiky. Konkrétne vo vzťahu k predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky Ústava Slovenskej republiky vymedzuje ďalšie právomoci spočívajúce vo zvolávaní a riadení schôdze Národnej rady Slovenskej republiky, podpisovaní ústavy, ústavných zákonov a zákonov, v prijímaní sľubu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, vyhlasovaní voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, voľby prezidenta Slovenskej republiky a voľby do orgánov územnej samosprávy, vyhlásení ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky. Predseda Národnej rady Slovenskej republiky podľa článku 89 ods. 2 písm. f) Ústavy Slovenskej republiky vykonáva ďalšie úlohy, ak tak ustanoví zákon, kam možno zaradiť nielen zákon č. 350/1996 Z.z. (§ 43, § 44), ale aj tu aplikovaný zákon č. 180/2014 Z.z. upravujúci podmienky výkonu volebného práva a organizáciu volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do Európskeho parlamentu, volieb prezidenta Slovenskej republiky, ľudového hlasovania o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a spôsob vykonania referenda vyhláseného podľa článku 93 až 99 Ústavy Slovenskej republiky. Súčasne Ústava Slovenskej republiky v článku 90 bez ďalšieho (rozumej bez určenia obmedzení) ustanovuje, že predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zastupujú podpredsedovia.

32. V tomto smere najvyšší správny súd ďalej uvádza, že Ústava Slovenskej republiky výslovne určuje, kedy sa jednak požaduje osobný výkon príslušnej kompetencie a jednak, kedy takéto kompetencie môžu vykonávať iné subjekty. Napríklad výkon mandátu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky inou osobou Ústava Slovenskej republiky explicitne vylučuje (článok 73 ods. 2). Uvedený článok ústavy jednoznačne potvrdzuje, že poslanci vykonávajú mandát osobne. Neexistuje preto ústavou určená možnosť upraviť uplatňovanie mandátu poslanca, a tým aj výkon jeho ústavných právomocí inou osobou ako samotným poslancom Národnej rady Slovenskej republiky. Na druhej strane predsedu Národnej rady Slovenskej republiky zastupujú podpredsedovia Národnej rady, pričom Ústava Slovenskej republiky vo vzťahu k predsedovi Národnej rady výslovne nepredpokladá osobný výkon jeho ústavných právomocí, pretože umožňuje ich výkon aj prostredníctvom podpredsedu, respektíve podpredsedov Národnej rady. Možno teda aj s podporným odkazom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 1995, sp. zn. PL. ÚS 22/95 uzavrieť, že cit.: „ (...) Ústava Slovenskej republiky (čl. 2 ods. 2) teda nielenže určuje spôsob ustanovovania jednotlivých ústavných činiteľov Slovenskej republiky do funkcií a rozsah ich ústavných právomocí, ale aj presne určuje, ktorí ústavní činitelia sú tieto ústavné právomoci povinní vykonávať. Sú to tí, ktorým boli ich ústavné funkcie zverené spôsobom určeným Ústavou Slovenskej republiky (voľba, vymenovanie). Tam, kde ústavodarca netrval na osobnom výkone ústavných právomocí jednotlivých ústavných činiteľov takto ustanovených do svojich funkcií, v príslušných článkoch ústavy to aj presne vymedzil, a to jednak prostredníctvom podmienok prechodu (postúpenia) ústavných právomocí tak i rozsahu ústavných právomocí.“

33. Ďalej možno uviesť, že úlohou podpredsedov Národnej rady Slovenskej republiky je zastupovať predsedu Národnej rady a tiež spolu s ním riadiť a organizovať činnosť Národnej rady tak navonok ako aj dovnútra Národnej rady. Pri ustanovení počtu podpredsedov Národnej rady v príslušnom volebnom období, prípadne pri jeho zmene, treba zohľadniť rozsah práce a úkonov, ktoré treba vykonávať a zabezpečovať pri zastupovaní predsedu Národnej rady a pri spolu-riadení a organizovaní činnosti Národnej rady. Vo vzťahu k zastupovaniu predsedu Národnej rady Ústava Slovenskej republiky bližšie podmienky, respektíve okolnosti tohto zastupovania neupravuje. Nepodmieňuje ho napríklad neprítomnosťou alebo inou nemožnosťou, alebo neschopnosťou osobného výkonu funkcie predsedu Národnej rady. Všeobecne platí, že Ústava Slovenskej republiky upravuje výkon ústavných právomocí jednotlivých ústavných činiteľov a pokiaľ neustanovuje inak, určuje povinnosť ich osobného výkonu. Ústava pri predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky netrvá na jeho osobnom výkone právomocí predsedu Národnej rady a vzhľadom na ich charakter umožňuje ich výkon aj prostredníctvom podpredsedov Národnej rady. Ústava Slovenskej republiky vytvára stav deľby práce pri vykonávaní právomocí a úloh predsedu Národnej rady a pri riadení a organizovaní činnosti Národnej rady. Ústava Slovenskej republiky neobsahuje osobitné ustanovenie o právomociach podpredsedov Národnej rady, ani neurčuje poradie, v akom jednotliví podpredsedovia zastupujú predsedu Národnej rady. Je právomocou predsedu Národnej rady určiť toto poradie. Neobsahuje ani žiadne výslovné vylúčenie niektorej právomoci predsedu Národnej rady z možného výkonu

prostredníctvom zastúpenia podpredsedom Národnej rady. Neobsahuje žiadnu enumeráciu, pozitívnu a ani negatívnu, ktorá by vzhľadom na ústavný rozsah právomocí predsedu Národnej rady v článku 89 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vymedzila rozsah tohto zastupovania. Znamená to, že podpredsedovia Národnej rady zastupujú predsedu Národnej rady v celom rozsahu jeho ústavných právomocí podľa článku 89 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Ak by ústavodarca chcel nejakým bližším spôsobom vymedziť túto právomoc podpredsedov Národnej rady, mohol by tak urobiť výslovným vymenovaním písmen z článku 89 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, na ktoré sa toto zastupovanie vzťahuje (pozitívna enumerácia), alebo naopak, na ktoré sa nevzťahuje (negatívna enumerácia), inak prejavil svoju vôľu, aby podpredsedovia Národnej rady zastupovali predsedu Národnej rady v celom rozsahu a v rámci jeho ústavných právomocí (pozri OROSZ, L. SVÁK, J. a kol. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok II. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2022, 182). Za takto nastavených pravidiel najvyšší správny súd dospel k záveru, že pokiaľ zákon č. 180/2014 Z.z. v § 103 ods. 3 „používa“ pojem predseda Národnej rady Slovenskej republiky myslí sa tým automaticky aj podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky. Opačný výklad, teda prísne lipnutie výlučne v osobe predsedu Národnej rady Slovenskej republiky pri plnení jeho právomoci v zmysle menovaného zákona by mohlo v praxi so sebou priniesť aj ten negatívny následok, kedy by predseda Národnej rady Slovenskej republiky napríklad v dôsledku nepriaznivého zdravotného stavu nemohol riadne vykonávať tak svoje ústavné ako aj zákonné kompetencie a nemohol by byť zastupiteľný zvlášť v prípadoch, kedy si jeho činnosť vyžaduje promptnejšiu reakciu, prípadne je viazaná zákonnou lehotou tak, ako to je práve v konaní podľa zákona č. 180/2014 Z.z. Zastúpenie predsedu Národnej rady Slovenskej republiky podpredsedom, respektíve predsedami je tak plne v súlade nielen s ústavnoprávnymi pravidlami, ale aj so samotným účelom organizačne riadneho a funkčne efektívneho plnenia úloh, ktoré prináležia predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky. Z obsahu pripojeného administratívneho spisu žalovaného vyplýva, že predseda Národnej rady Slovenskej republiky rozhodnutím z 08. februára 2024 evidovaným pod číslom 79/4 poveril podpredsedu Národnej rady Ing. Petra Žigu, PhD. výkonom právomocí predsedu Národnej rady ustanovených zákonom č. 180/2014 Z.z. vo veci návrhu na voľbu kandidáta - žalobcu na funkciu prezidenta Slovenskej republiky. Za tohto stavu potom dospel najvyšší správny súd k záveru o neopodstatnenosti žalobcom uplatnenej námietky smerujúcej k nulite príslušného právneho aktu - rozhodnutia z 09. februára 2024, Číslo: PREDS-42/2024.

34. V ďalšej časti žaloby žalobca na rozdiel od názoru prezentovaného žalovaným namietal, že splnil podmienku plynúcu z článku 101 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, a teda, že petíciu podpísalo najmenej 15.000 občanov Slovenskej republiky. V tomto kontexte dodal, že v podateľni Národnej rady Slovenskej republiky odovzdal petíciu, ktorú podpísalo 15.300 občanov Slovenskej republiky.

35. Žalovaný primárne argumentoval tým, že podkladom pre vydanie príslušného rozhodnutia bolo posúdenie realizované na to zriadenou komisiou. Podľa zistení tejto komisie, na doručených 785 petičných hárkoch bolo celkovo uvedených 15.209 záznamov občanov podporujúcich petíciu svojimi podpismi s tým, že z uvedeného počtu záznamov komisia z dôvodu nečitateľnosti mena, priezviska, alebo adresy trvalého pobytu alebo jej neúplnosti, nečitateľnosti dátumu narodenia alebo jeho neúplnosti, respektíve pre chýbajúci podpis občana neuznala 183 záznamov. K zvyšným záznamom v počte 15.026 komisia uviedla, že podpisy občanov uvedené najmenej na 57 hárkoch priložených k návrhu boli vyhodnotené ako nedôveryhodné, nakoľko vznikla dôvodná pochybnosť o relevantnosti podpisu týchto občanov evidovaných na týchto hárkoch. Komisia vyjadrila spoločné presvedčenie, že na predmetných hárkoch nejde o vlastnoručný podpis konkrétne uvedených občanov, teda petičné hárky nespĺňajú zákonnú podmienku, ktorou je vlastnoručný podpis občana oprávneného voliť do Národnej rady Slovenskej republiky podporujúceho petíciu. Celkovo bolo takto vyhodnotených 1.101 podpisov. Dodal, že komisia nechala predmetné petičné hárky posúdiť tiež odbornej komisii na konzultáciu prípadných nejasností pri posudzovaní návrhov, ktorá vo svojom stanovisku z 05. februára 2024 potvrdila odôvodnenosť podozrenia z nedôveryhodnosti podpisov voličov na predmetných 57 petičných hárkoch.

36. Podľa článku 101 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky kandidátov na prezidenta navrhuje buď najmenej 15 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky alebo občania, ktorí majú právo voliť do

Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 15.000 občanmi. Návrhy na voľbu sa odovzdávajú predsedovi Národnej rady Slovenskej republiky najneskôr do 21 dní od vyhlásenia volieb. Z uvedeného ustanovenia vyplývajú teda dva spôsoby návrhu kandidátov na prezidenta, pričom takto poňatý rozdielny právny režim akceptuje samotný zákon č. 180/2014 Z.z., ktorý v § 103 ods. 1 upravuje esenciálne náležitosti návrhu na kandidáta, ktoré sú spoločné tak pre návrh podaný skupinou poslancov Národnej rady Slovenskej republiky ako aj občanmi Slovenskej republiky na základe petície s tým, že všetky obsahové náležitosti majú obligatórny charakter; nie je preto možné od žiadnej z nich upustiť, respektíve návrh, ktorý by niektorú z náležitostí uvedených v označenom odseku neobsahoval by nebol kompletný. Na druhej strane § 103 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z.z. výlučne pokrýva situáciu, kedy návrh na kandidáta na prezidenta navrhnu občania Slovenskej republiky, ktorí majú právo voliť do Národnej rady Slovenskej republiky, a to na základe petície podpísanej najmenej 15.000 občanmi s tým, že menovaný odsek obsahuje aj s ohľadom na charakter účelu petície upravenej zákonom č. 180/2014 Z.z. (následná voľba prezidenta Slovenskej republiky) špecifické náležitosti petície, ktorá musí obsahovať aj meno, priezvisko a dátum narodenia voliča, adresu jeho trvalého pobytu, ktorou sa rozumie názov obce, názov ulice, ak sa obec člení na ulice, a číslo domu a podpis voliča, pričom práve uvedenie dátumu narodenia má osobitný význam, keďže sa ním verifikuje skutočnosť, že dotknutá osoba spĺňa podmienku veku ako jednu z podmienok aktívneho volebného práva (porovnaj zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov).

37. V tomto smere najvyšší správny súd uvádza, že žalovaný identifikoval celkovo 15.209 záznamov občanov podporujúcich predmetný návrh, pričom z toho počtu príslušná komisia neuznala 183 záznamov primárne z dôvodov spočívajúcich buď v nečitateľnosti mena, priezviska, alebo adresy trvalého pobytu alebo jej neúplnosti, nečitateľnosti dátumu narodenia alebo jeho neúplnosti, respektíve pre chýbajúci podpis občana. Za tohto stavu a v tomto relevantnom rozsahu možno vyhodnotiť za nesporné, že neuznanie príslušných záznamov identifikovaných žalovaným v počte 183 nepredstavovalo bez ďalšieho zásadný vplyv na skutočnosť, či žalobca splnil podmienku plynúcu z článku 101 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (petícia podpísaná najmenej 15.000 občanmi), keď i po odčítaní týchto záznamov (v podstate hlasov / podpisov občanov) zostalo i naďalej „v hre“ 15.029 záznamov občanov. Najvyšší správny súd v tejto časti len dopĺňa, že v rámci zisťovania skutočného stavu si vyžiadal od žalovaného kompletný administratívny spis vrátane v originály založených príslušných petičných hárkov a po overení a sčítaní všetkých podpisov zistil, že Národnej rade Slovenskej republiky bolo odovzdaných celkovo 15.354 podpisov, ktoré zistenie podporuje skôr tvrdenie žalobcu obsiahnuté v podanej žalobe, že tento odovzdal 15.300 podpisov.

38. Odhliadnuc od týchto zistení žalovaný v tomto vecnom rámci spochybnil ďalších 1.101 podpisov, ktorá skutočnosť už mala zásadnú relevanciu, nakoľko po odčítaní aj týchto podpisov by žalobca už podmienku plynúcu z menovaného článku 101 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky nesplnil. Žalovaný dôvodil, že najmenej na 57 hárkoch priložených k návrhu boli podpisy občanov vyhodnotené ako nedôveryhodné, nakoľko vznikla dôvodná pochybnosť o relevantnosti podpisu týchto občanov evidovaných na príslušných hárkoch, ktorú skutočnosť potvrdila aj odborná komisia na konzultáciu prípadných nejasností pri posudzovaní návrhov rovnako zriadená už vyššie spomenutým rozhodnutím z 10. januára 2024 evidovaným pod číslom 1/2024. Po dôkladnom preskúmaní uznesenia z 05. februára 2024, ďalej Zápisnice z preskúmania petície občanov zo 06. februára 2024 a stanoviska odbornej komisie z 05. februára 2024, v ktorých listinách žalovaný dospel k záveru o dôvodných pochybnostiach o relevantnosti podpisov najvyšší správny súd považuje za potrebné zdôrazniť, že žalovaný nijakým spôsobom bližšie neozrejmil ním uvádzané pochybnosti. Pokiaľ uvádzal, že vo vzťahu k podpisom obsiahnutým na 57 hárkoch nešlo o vlastnoručné podpisy konkrétne uvedených občanov mal tieto zásadné zistenia bližšie rozviesť a zároveň uviesť konkrétne dôvody, na základe ktorých dospel k takémuto záveru. Rovnako nie je zrejmé, či žalovaný vylúčil všetky podpisy en bloc nachádzajúce sa na 57 hárkoch, alebo iba niektoré z nich. V tomto smere najvyšší správny súd zdôrazňuje, že identifikácia pisateľa prostredníctvom analýzy rukopisu (tu podpisu) s cieľom určiť autora písomnosti, respektíve určiť pravosť, alebo nepravosť posudzovaného písomného prejavu prináleží výlučne vednému odboru písma-znalectva a nie komisii, prípadne poradnej komisii Národnej rady Slovenskej republiky a dokonca ani súdu. Z pohľadu iných osôb, respektíve subjektov tak

posudzovanie jednotlivých podpisov zostáva v rovine výlučne subjektívnej a pokiaľ nie je bez akýchkoľvek pochybností jasne preukázané, že nejde o vlastnoručný podpis konkrétnej osoby (čomu musí zodpovedať jasné odôvodnenie v čom konkrétny podpis nezodpovedá požiadavkám vlastnoručného podpisu), potom podľa názoru súdu je potrebné takýto podpis akceptovať a zvlášť vtedy, pokiaľ súčasne nie sú dané pochybnosti o existencii samotnej osoby vo vzťahu ku ktorej sa práve stotožňuje podpis. Táto skutočnosť nebola preukázaná, žalovaný ju ani netvrdil. Rovnako žalovaný nepreukázal tieto ním vytýkané pochybnosti iným relevantným spôsobom, napríklad zabezpečením vyjadrenia dotknutých osôb o tom, že tieto príslušné petičné hárky osobne nepodpisovali. Pokiaľ potom žalovaný bez ďalšieho sám vyhodnotil časť podpisov nachádzajúcich sa na príslušných petičných hárkach ako nedôveryhodných bez bližšie špecifikovaného odôvodnenia ako k takémuto záveru dospel, najvyšší správny súd považuje za nevyhnutné poskytnúť žalobcovi súdnu ochranu. O to viac to platí v prípadoch, keď na jednej strane existujú ničím nepreukázané tvrdenia týkajúce sa pochybností o dôveryhodnosti podpisov a na strane druhej verejné subjektívne právo žalobcu majúce ústavno-právnu relevanciu. Vyššie citovaný článok 30 Ústavy Slovenskej republiky (v spojení s článkom 31 Ústavy Slovenskej republiky) predstavuje najvýznamnejšie politické právo garantované Ústavou Slovenskej republiky cez ktoré preniká princíp demokracie a princíp suverenity ľudu. V konaní vo veciach registrácie prijatia návrhu na kandidáta na prezidenta Slovenskej republiky sa poskytuje ochrana volebnému právu s tým, že primárne ide o ochranu pasívneho volebného práva (práva byť volený) a sekundárne v tomto prípade aj o ochranu aktívneho volebného práva (práva voliť), keďže návrh na kandidáta na funkciu prezidenta Slovenskej republiky vzišiel z radov občanov (petícia) a nie z poslaneckých lavíc (uznesenie).

39. S ohľadom na takto preukázané zistenia a nastavené východiská najvyšší správny súd dospel k záveru o dôvodnosti podanej žaloby v tejto relevantnej časti, keď žalovaný dostatočne relevantným spôsobom nepreukázal ním deklarovanú závažnosť v procese zostavovania a zabezpečovania podpisov občanov Slovenskej republiky, čo do pochybností, ktoré vyvstali v súvislosti práve s týmito podpismi. Preto postupom podľa § 291 ods. 2 SSP rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

40. Podľa § 103 ods. 6 zákona č. 180/2014 Z.z., ak správny súd rozhodne o prijatí návrhu na kandidáta, predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 24 hodín od doručenia rozhodnutia oznamuje štátnej komisii skutočnosť podľa odseku 4.

41. Podľa § 103 ods. 4 zákona č. 180/2014 Z.z., predseda Národnej rady Slovenskej republiky do 24 hodín od prijatia návrhu na kandidáta oznamuje štátnej komisii meno, priezvisko, titul kandidáta, vek, zamestnanie a adresu trvalého pobytu kandidáta.

42. O trovách konania rozhodol najvyšší správny súd v súlade s § 167 ods. 1 SSP, nakoľko žalobca bol v tomto konaní plne úspešný.

43. O výške náhrady trov konania rozhodne súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 24c v spojení s § 19 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; analogicky pozri tiež uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2016, sp. zn. 3Sžnz/6/2015).

44. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 5:0.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.